

Σχέδιο Εργασίας. Από τον Rousseau στην Μέθοδο Project

Πολιτισμός / Παιδεία-Εκπαίδευση

Πηνελόπη Μωραΐτου, Δρ. Αγγλικής Λογοτεχνίας, συγγραφέα, δημιουργός κατηχητικών βοηθημάτων

Η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη και ένας ανέσος καταιγισμός ετερόκλητων πληροφοριών — οδηγούν επιτακτικά στον επαναπροσδιορισμό του ρόλου του σχολείου και στην εύρεση μεθόδων διδασκαλίας.

Η ανάγκη αυτή δεν είναι αποκλειστικό μέλημα της σύγχρονης εκπαιδευτικής κοινότητας αλλά ένας σοβαρός προβληματισμός που ανάγεται στην εποχή των επιφανών Εγκυκλοπαιδιστών, με εκπρόσωπους όπως τον Jean-Jacques Rousseau (1712-1778), τον κορυφαίο Ελβετό παιδαγωγό Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) είναι κατά μία έννοια ο 'διάδοχος' του Rousseau,[1] και τον Γερμανό Friedrich Wilhelm August Froebel (1782-1852) , ιδρυτή του σχήματος/ συστήματος kindergarten σύμφωνα με το οποίο δίνεται έμφαση στο παιχνίδι, στις ελεύθερες δραστηριότητες και στην χρήση υλικών.

Η αναζήτηση κορυφώνεται με την εμφάνιση του φιλοσοφικού ρεύματος του Πραγματισμού στα τέλη του 19ου αιώνα και εκπροσώπους όπως τον Charles Peirce (1839-1914) που έμελλε να σημαδέψει την πορεία του εκπαιδευτικού κινήματος πρωτίστως στην Αμερική και ακολούθως στην Ευρώπη. Βασική αρχή του πραγματισμού είναι η 'υποταγή' της γνώσης στην υπηρεσία της ίδιας της ζωής και η ανάδειξη της πρακτικής και ωφέλιμης πλευράς της. Εάν η γνώση δεν ωφελεί και δεν αξιοποιείται πρακτικά, δεν είναι αληθινή συνεπώς δεν έχει λόγο ύπαρξης. Αυτή την βασική αρχή του Πραγματισμού υιοθετεί και αναπτύσσει περαιτέρω ο Αμερικανός παιδαγωγός και κοινωνικός αναμορφωτής, John Dewey (1859-1952). Ο Dewey αναδείχθηκε ως ηγετική φιγούρα στους εκπαιδευτικούς κύκλους του λεγόμενου Δυτικού κόσμου—μια χαρισματική προσωπικότητα που ενέπνευσε διδάσκοντες και διδασκόμενους και ανέτρεψε ένα δυσλειτουργικό εκπαιδευτικό σύστημα εισάγοντας τον θεσμό του Σχολείου Εργασίας.

Ο καλύτερος μαθητής και 'απόστολος' του John Dewey, θεωρείται ο William Heard Kilpatrick [2] (1870-1965). Είναι ο παιδαγωγός που ευαγγελίστηκε μια δημοκρατική παιδεία στο κέντρο της οποίας θα βρίσκεται ο μαθητής ως δυναμική οντότητα και παρουσία και όχι ως παθητικός ακροατής και δέκτης της αυθεντίας του δασκάλου.

Στην Ελλάδα μια μαχητική τριανδρία – ο Δημήτρης Γληνός [3], ο Αλέξανδρος Δελμούζος και Μανόλης Τριανταφυλλίδης προσπαθεί να ταράξει τα βαλτωμένα νερά του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και ηγείται μιας εκπαιδευτικής επανάστασης άρρηκτα συνδεδεμένης με την εισαγωγή της δημοτικής γλώσσας στο σχολείο και με τους κοινωνικούς αγώνες.

Οι προσπάθειες για την εξεύρεση νέων, πρωτοποριακών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης είναι μια αέναη διαδικασία που συμπορεύεται με την ζωή. Ο σκοπός τους είναι πολύ συγκεκριμένος και ξεκάθαρος: η ανάπτυξη της προσωπικότητας και των δεξιοτήτων κάθε μαθητή μέσα σε ένα σχολικό περιβάλλον που ευνοεί την ανάληψη πρωτοβουλιών, την συμμετοχή, την έρευνα, την ενασχόληση με τα κοινά και την ενδυνάμωση των δεσμών ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας—στοιχεία που η ‘παραδοσιακή’ ενιαία συγκεντρωτική διδασκαλία δεν μπορεί να αναδείξει επειδή δεν ανταποκρίνεται στις σύνθετες απαιτήσεις της σημερινής πραγματικότητας που βιώνουμε.

Γέννημα του πραγματισμού, στον τομέα της εκπαίδευσης, δοκιμασμένη επιτυχώς επί δεκαετίες είναι η μέθοδος project. Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι τοιουτοτρόπως δομημένη ώστε η απόκτηση γνώσης να ξεκινά είτε ως πρόβλημα που απαιτεί επίλυση είτε ως όραμα η υλοποίηση του οποίου περνάει από συγκεκριμένα μονοπάτια δράσης και έχει πάντα συγκεκριμένο στόχο. Κυρίαρχη αρχή η διαθεματική προσέγγιση όπου ο εκπαιδευτικός έχει τον ρόλο του διαμεσολαβητή ανάμεσα στον μαθητή και στο αντικείμενο μάθησης και γνώσης. Ο

μαθητής καλείται να συμμετέχει, να δρα, να βιώνει εμπειρίες, να συνεργάζεται και να ζει την ζωή στις πραγματικές της διαστάσεις. Δεν είναι πλέον ο παθητικός δέκτης των γνώσεων και των εμπειριών του δασκάλου.

Παραπομπές:

1. Ο Rousseau θεωρούσε την Πολιτεία αξεπέραστη πραγματεία περί αγωγής. Γράφει στον Αιμίλιο: «Θέλετε να σχηματίσετε μια ιδέα για την δημόσια αγωγή; Διαβάστε την Πολιτεία του Πλάτωνα. Δεν πρόκειται για έργο πολιτικό, όπως νομίζουν όσοι κρίνουν τα βιβλία μόνον από τους τίτλους τους. Είναι η ωραιότερη πραγματεία περί αγωγής που γράφτηκε ποτέ.»

2. Το 1907 ο W. Kilpatrick ήταν μαθητής του John Dewey στο Teachers College. Η παραμονή του εκεί μέχρι την ολοκλήρωση της διδακτορικής του διατριβής το 1911 ήταν ιδιαίτερα γόνιμη και καθοριστική επειδή γνώρισε προοδευτικούς παιδαγωγούς-μεταρρυθμιστές, όπως ο Thorndike, οι οποίοι είχαν το ίδιο όραμα. Dewey, J., Philosophy of Education. Iowa: Ames, Iowa, Little Field, Adams and Co., 1956.

3. « Οι φιλικές συναναστροφές οδηγούν τον Γληνό στο δημοτικισμό. Ο Κ. Γούναρης τον συστήνει στην ομάδα «Εστία» του περιοδικού «Νουμάς» που το έβγαζε ο πρωτοπόρος δημοτικιστής Δ. Ταγκόπουλος. Την περίοδο αυτή μεγάλοι λογοτέχνες όπως ο Χατζόπουλος, ο Καμπύσης, ο Καρκαβίτσας, ο Νιρβάνας, ο Ξενόπουλος, ο Βλαχογιάννης, ο Γρυπάρης, ο Μαλακάσης, ο Μελάς, ο Παπαντωνίου, ο Βάρναλης, ο Σκίπης, ο Σουρής και πολλοί άλλοι, επηρεασμένοι από το κήρυγμα του Ψυχάρη, γράφουν και προπαγανδίζουν τη δημοτική.»

<http://www.paremvaseis.org/glinosme> %20 foto.htm, σελ. 1-2. προσπελάστηκε 21-6-2005

<http://bit.ly/2Rt0FKC>